

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Bojan Cvejić, Tamara Skrozza, Ljiljana Smajlović, Vlado Mareš, Zlatko Čobović, Zorica Višnjić, Dragan Đorđević, Vida Petrović Škero, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović i Zoran Stanojević, na sednici održanoj 30.4. 2020. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstom “Teško je Rome na posao namoliti”, objavljenim 12. februara 2020. godine, dnevni list “Večernje novosti” **prekršio je tačku 1 Odeljka IV (Odgovornost novinara) Kodeksa novinara Srbije**, o obavezi novinara da se suprotstavi svima koji krše ljudska prava ili se zalažu za bilo koju vrstu diskriminacije, govor mržnje ili podsticanje nasilja.

Nalaže se “Večernjim novostima” da odluku objave u roku od pet dana od dana dostavljanja odluke.

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Udruženje A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna pitanja podnela je žalbu Savetu za štampu, navodeći da je spornim tekstom prekršeno nekoliko tačaka Kodeksa iz poglavlja Istinitost izveštavanja, jer o temi nije izvešteno objektivno i potpuno, nije napravljena jasna razlika između činjenica, komentara i nagađanja, naslov ne odgovara suštini teksta, a prekršene su i odredbe koje se odnose na zabranu diskriminacije, novinarsku pažnju i poštovanje privatnosti. “Tekst se bavi generalizacijom pripadnika romske nacionalnosti, koji su okarakterisani kao neradnici, odnosno kao vrlo pasivni u traženju zaposlenja, jer im je ‘socijalna pomoć sigurnija od radne knjižice’”, ističe se, između ostalog, u žalbi. Žalilac je ocenio i da senzacionalistički naslov i naglašavanje pretpostavke da Romi ne žele da rade može veoma lako voditi ka diskriminaciji prema ovoj, izuzetno osetljivoj grupi.

U odgovoru na žalbu, autor teksta Zoran Rajić postavio je pitanje da li je novinar trebalo da pripadnike romske zajednice štiti od zastupnice romskog udruženja građana „MR Luna“, koje učestvuje u projektu EU za poboljšanje položaja Roma. „Napominje se da je novinar trebalo da napravi razliku između činjenica, komentara i nagađanja, pri čemu se komentari i nagađanja pripisuju predstavnici romskog UG „MR Luna“ Jelici Mišković. Ako ona ne poseduje činjenice o položaju svog naroda, šta njeno udruženje radi u tako važnom projektu za poboljšanje položaja romske nacionalne manjine“, ističe se, između ostalog, u odgovoru na žalbu.

Po mišljenju članova Komisije opremom teksta promenjen smisao onoga što je rekla predstavnica udruženja „MP Luna“, jer je ona navela da Romi ne veruju u institucionalno zapošljavanje „što ne znači da su lenji“, dok se naslovnim blokom čitaocu sugerise upravo to

– da neće da rade, jer su lenji i draže im je da primaju socijalnu pomoć. Takvim naslovima doprinosi se širenju, ionako prisutnih, stereotipa o Romima kao neradnicima. Time je prekršena tačka 1 Odeljka IV, koja novinara obavezuje da se suprotstavi svima koji se zalažu za diskriminaciju, a posebno smernica pod tačkom 2, koja kaže da je novinarska profesija nespojiva je sa širenjem bilo koje vrste: polnih, rodnih, etničkih, rasnih, socijalnih, ili verskih stereotipa. Predrasude koje novinari privatno imaju, ne smeju da budu emitovane/objavljene ni u kakvom kontekstu, ni otvoreno, ni prikriveno.

Na pitanje autora teksta da li je pripadnike romske zajednice trebalo da zaštiti i od predstavnice romskog udruženja, Komisija odgovara potvrdno. Novinar ne sme da zloupotrebi ili potencira eventualni nedostatak veštine ili opreza u komunikaciji sa medijima svojih sagovornika i ima obavezu da se “ogradi” od stereotipa kojima oni mogu robovati.

Komisija posebno ukazuje da je više puta do sada upozoravala redakciju “Večernjih novosti” na tekstove, a posebno naslove kojima se šire stereotipi o Romima, jer se, ne retko, bez ikakve potrebe, potencira njihova nacionalna pripadnost, na primer u slučajevima kada su počinio krivičnih dela. Zbog toga i ovaj prekršaj smatra težim i ponovo apeluje na novinare i urednike lista da vode računa o tome koliko takvi tekstovi doprinose dodatnoj stigmatizaciji inače ugrožene manjine.

Beograd, 30.4.2020.

Predsedavajući

Bojan Cvejić